

Kış / Winter 2020
Cilt / Volume 10
Sayı / Issue 1

ISSN 2146-331X

Psikiyatride Güncel yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim) yayımlanan yaygın süreli bilimsel yayındır.
Four issues published annually: January, April, July, October

TPD adına Sahibi ve Sorumlu Müdürü / Published by Psychiatric Association of Turkey
Ömer Böke

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü- Genel Yayın Yönetmeni / Publishing Manager - Editor - in - Chief
Mustafa Sercan

Yayın Yönetmenleri / Editors
Simavi Vahip, Ömer Aydemir, Timuçin Oral

Yardımcı Yayın Yönetmenleri / Associate Editors
Artuner Deveci, Aylin Ertekin Yazıcı, Medine Yazıcı Güleş, Pınar Çetinay Aydın, Sedat Batmaz,
Özlem Kuman Tunçel, Damla İşman Haznedaroğlu

Bu sayıyı yayına hazırlayan yayın kurulu üyeleri/ Editorial board members who prepared this issue for publication
Aylin Ertekin Yazıcı, Sedat Batmaz

Danışma Kurulu / Advisory Board

Aseha Akdemir, İstanbul	Can Cimilli, İzmir	Şeref Gülseren, İzmir	Serap Erdoğan Taycan, İstanbul
Fisun Akdeniz, İzmir	Ayşen Esen Danacı, Manisa	Cem İncesu, İstanbul	Cengiz Tuğlu, Edirne
Erhan Akıncı, Çanakkale	Murat Demet, Manisa	Umut Karasu, Balıkesir	Zeliha Tunca, İzmir
Tunç Alkın, İzmir	Halise Devrimci Özgüven, Ankara	İsmet Kırpınar, İstanbul	Raşit Tükel, İstanbul
Vesile Altınyazar, Aydın	Burcu Rahşan Erim, Bolu	Işın Baral Kulaksızoğlu, İstanbul	Yankı Yazgan, İstanbul
Cem Atbaşoğlu, Ankara	Turan Ertan, İstanbul	Fatih Öncü, İstanbul	Olcay Yazıcı, İstanbul
Ayşe Devrim Başterzi, İstanbul	Cüneyt Evren, İstanbul	Özen Önen Sertöz, İzmir	Mustafa Yıldız, Kocaeli
Adem Bayrakçı, İzmir	Peykan Gençoğlu Gökalp, İstanbul	Hüseyin Soysal, İstanbul	Şahika Yüksel, İstanbul
Tolga Binbay, İzmir	Leyla Gülseren, İzmir	Bengi Semerci, İstanbul	

"Danışma Kurulu Psikiyatride Güncel'in önceki sayılarında Konuk Yayın Yönetmeni olarak görev üstlenmiş meslektaşlarımızdan oluşur."

Yazışma adresi / Corresponding address

Türkiye Psikiyatri Derneği
Tunus Cad. 59/5
Kavaklıdere, Ankara
Tel. 0312 468 74 97
www.psikiyatri.org.tr

e-posta:
ymsercan@gmail.com

Grafik Tasarım ve Yayın Hizmetleri / Publishing Services

BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.
Ziya Gökalp Cd. 30/31, 06420 Kızılay, Ankara
Tel : 0 312 431 3062
Faks : 0 312 431 3602
e-posta : info@bayt.com.tr

Baskı / Printing

Miki Matbaacılık Ltd. Şti.
Matbaacılar Sanayi Sitesi 1516/1 Sk. No: 27
Yenimahalle, Ankara
Tel : 0 312 395 2128
Faks : 0 312 395 2349

Baskı Tarihi: 30 Ocak 2020

yazarlara bilgi

Yazıların İçerdiği Alt Bölümler ve Özellikleri

- **Başlık**
- **Yazar(lar)**
- **Yazar(lar)ın kısa özgeçmişi** (Her yazar için 50 kelime)
- **İletişim:** Yazar(lar)ın tercih ettiği iletişim adresi/e-posta adresi
- **Anahtar sözcükler:** Index Medicus'a göre belirlenmiş en az 3 en çok 6 anahtar sözcük
- **Türkçe Özet** (200-250 kelime)
- **İngilizce Özet** (250-300 kelime)
- **Yazı:** Her yazı en az 8, en çok 12 sayfadan oluşur. Yazıların belirtilen sayfa sayıları **kaynaklar, tablolar ve şekiller hariç** tutularak ve **tek aralıkla** yazılmış biçime göre verilmiştir. Yazıların 12 font büyüklüğünde ve **Times New Roman** fontunda kaleme alınması gerekmektedir.
- **Olgu sunumu:** Her yazının sonunda konu ile ilgili bir olgu sunumuna yer verilmesi beklenmektedir. İşlenen konuyu iyi bir şekilde örnekleleyen bir olgu, tek aralıklı ve A4 boyutunda bir sayfaya sığacak şekilde yazılmalıdır. Gerçek hasta örneklerinde hasta kimliğinin anlaşılmasını sağlayacak önlemler özenle alınmalıdır.
- **Tablolar, şekiller ve resimler:** Yazılarda okunabilir, anlaşılabilir ve sonuçta eğitimi kolaylaştıracak tablo ve şekillerin her biri en sonda ayrı sayfalarda verilmeli ve metin içinde girecekleri yerler belirtilmelidir.
- **Alıntı pencerelerine metinden cümle önerileri:** Her yazının içinde 5-8 alıntı penceresi oluşturulacak ve bu pencerelerde yazının içinden bazı cümleler/çok kısa paragraflar okuyucununun konuya ilgisini çekmek üzere bu pencerelerde ayrıca verilecektir. Bu nedenle yazarların bu doğrultuda yapacakları öneriler konuk yayın yönetmenleri ile yayın yönetmenlerine yardımcı olacaktır. Bu alıntı pencerelerine alınacak cümle ya da cümlelere ilişkin önerilerin yazarlar tarafından ayrı bir sayfada sunulması beklenmektedir.
- **Kaynaklar:** Kaynak gösterimi ve Kaynak Künyesi Yazım Kuralları örnekleri için aşağıdaki "Kaynak Yazım Kuralları" bölümüne bakınız.

Kaynak Yazım Kuralları

Metin içinde kaynak gösterimi

- Kaynak gösteriminde Vancouver Stili kullanılacaktır.
- Kaynaklar metin içerisinde çıkış sırasına göre numaralandırılacaktır.
- Metin içinde numaralar üstsimge niteliğinde yazılacaktır. Örnek:¹.

Kaynaklar listesinde kaynak künyesi yazım kuralları

- Kullanılan kaynakların listesi yazının bitiminde "Kaynaklar" başlığı altında verilir.
- Kaynak künyesi yazımında Vancouver Stili kullanılır.
- Kaynaklar metin içinde çıkış sırası dikkate alınarak

numaralanır. Kaynaklar Listesinde numaralar yuvarlak parantez içinde verilir. Örnek: (1)
• Kaynak listesinde, yazının 9 ve daha az yazar adının tümü yazılır, daha çok yazar varlığında, 9 yazarın adı yazılır sonra ve ark. yazılıp geri kalanı yazılmaz.
• En sık kullanılan kaynak türleri olan "dergide yayımlanmış makale, kitap, editörlü kitap bölümü, yayımlanmamış tez, toplantıda sunulan bildiri ya da poster, dergide makale (elektronik), kitap (elektronik)" gibi kaynakların verilme biçimine ilişkin kurallar ve örnekler aşağıda verilmiştir. Bu örnekler dışında yer alan kaynak türlerine ilişkin yazım kuralları için Vancouver Yazım Stilinin daha ayrıntılı yer aldığı kaynaklara başvurulabilir.

Dergide makale (basılmış)

- Yazar(lar).
- Dergide basılmış makalenin adı.
- Derginin adı (*italik*)
- Yayın yılı;
- Cilt numarası (Sayı):
- Makalenin sayfa numaraları.

Örnek: Oral ET, Vahip S. Bipolar depression: an overview. *IDrugs* 2004; 7(9): 846-50.

Kitap

- Yazar(lar).
- Kitap adı (*italik yazılmalıdır*).
- Seri başlığı ve numarası (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu (eğer ilk baskı değilse).
- Yayımlandığı/basıldığı yer (eğer birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adını kullanın)
- Yayıncı;
- Yayın yılı.

Örnek: Goodwin FK, Jamison KR. *Manic-Depressive Illness: Bipolar Disorders and Recurrent Depression*. İkinci Baskı. New York: Oxford University Press; 2007.

Editörlü kitapta bölüm

- Bölüm yazar(lar)ı.
- Bölüm başlığı.
- Editör (isimden sonra daima (ed.) yazınız)
- Kitap adı (*italik*).
- Seri adı/başlığı ve sayısı (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu.
- Yayın yeri:
- Yayıncı;
- Yayın yılı.
- Sayfa numaraları.

Örnek: Jefferson JW, Greist JH. Lithium. Sadock BJ, Sadock VA (eds). *Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry*. 7. Baskı. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins; 2000. 2377-90.

Yayımlanmamış tez

- Yazar.
- Tez adı (*italik yazılmalıdır*)
- (Uzmanlık Tezi) ibaresi.
- Kişinin uzmanlık eğitimi aldığı kurum adı.
- Tez kabul yılı.

Örnek: Sercan M. *Depresif Bozukluklarda Bedensel Belirtilerin Önemi*. (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı; 1987.

Toplantıda sunulan bildiri ya da poster

- Yazar(lar).

- Bildiri adı.
- Kongre adı (*italik yazılmalıdır*)
- Kongre tarihi,
- Kongrenin yapıldığı yer.

Örnek: Sercan M, Ger C, Oncu F, Bilici R, Ural C. Immigration and Violence by Mentally Disordered Offenders. *World Psychiatric Association International Congress*, July 12 -16 2006, İstanbul.

Çevrimiçi kaynak gösterimi

Dergide Makale (Elektronik): Çevrimiçi makale, basılı olan ile aynı ise basılı olan kaynak gösterilmelidir. Farklılık varsa çevrimiçi olan kullanılır. Eğer dergi makalesinin bir DOI (digital object identifier) numarası varsa URL adresi yerine onu kullanınız. DOI makalenin çevrimiçi her zaman bulunmasını sağlayan ve yayıncı tarafından sağlanan geçici bir ayırt edici kimlik bilgisidir.

- Yazar(lar).
- Dergide basılmış makalenin adı.
- Derginin adı (*italik*)
- [Çevrimiçi]
- Yayın yılı:
- Cilt numarası:
- (Sayı)
- Makalenin sayfa numaraları.
- Ulaşılabileceği adres: URL ya da DOI
- [Erişim tarihi]

Örnekler:

(1) Arrami M, Garner H. A tale of two citation. *Nature* (Online)2008;451(7177):397-399. Ulaşılabileceği adres: <http://www.nature.com/nature/journal/v451/n7177/full/451397a.html> [Erişim tarihi 20 Ocak 2008].

(2) Wang F, Maidment G, Missenden J, Tozer R. The novel use of phase change materials in refrigeration plant. Part1: Experimental investigations. *Applied Thermal Engineering*. [Çevrimiçi] 2007;27(17-18): 2893-2901. Ulaşılabileceği adres: doi:10.1016/j.applthermaleng.2005.06.011. [Erişim tarihi 14 Temmuz 2008].

Kitap (elektronik)

- Yazar(lar)/Editör (editör ise isimden sonra (ed.) yazınız)
- Başlık (*italik olmalıdır*)
- Seri adı/başlığı ve sayısı (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu (eğer birinci baskı değilse) [e-kitap]
- Yayımlandığı/basıldığı yer (eğer birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adını kullanın)
- Yayıncı
- Yayın yılı
- Ulaşılabileceği adres: URL
- [erişim tarihi]

Örnek: Simons NE, Menzies B, Matthews M. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. [Çevrimiçi] London: Thomas Telford Publishing; 2001. Edinilebileceği adres: [Erişim 18 temmuz 2008].

önsöz

KIŞ 2020

Hekimlik uygulamasının dayandığı davranış modeli olarak etiğin kökleri ilk sağlık yardımı yapan kişiye dek uzanır. Konuyla ilgili bilinen en eski metin *Hipokrates Andı* günümüzde *Hekimlik Andı* olarak sürmektedir. Etik hekimlik mesleğinin eğitimi ve uygulamaları içinde geleneğin yürütücü parçalarından biri olarak hep var olmuştur.

Günümüzde artık *biyoetik* terimi kullanılmaya ve yerleşmeye başlasa da, Dr. T. Percival'in 1794'te yazıp 1803'te genişlettiği "*Medical Ethics; or, a Code of Institutes and Precepts, Adapted to the Professional Conduct of Physicians and Surgeons*" adlı yapıtından bu yana modern zamanlarda konuyla ilgili kullanılan terim *tıp etiği* oldu.

Tıp etiğinin bir kurallar dizisi (code) halinde ilk kez yayımlanması Magnus Aurelius Cassiodorus'un *Hekimbaşının Kuralları* (Formula Comitis Archiatrorum) adlı yapıtı 5. yüzyılda, Ostrogot kralı Büyük Flavius Theodericus döneminde gerçekleşti. Tıp etiği üzerine yazılmış bilinen en eski metin, İshak ibn Ali al-Ruhavi'nin *Adab al-Tabib* (Hekimin İyi Davranışı) adlı kitaptır. Bu anlamda *Hipokrates Andı*'ndan başlayarak, Galenus'un verdiği tıp eğitimine, Muhammed İbn Zekeriya ar Razi'nin *Hekimin Ahlakı* (Ahlaku't-tâbib) kitabından, Muhammed ibn Sina (İbni Sina)'nın *Tıbbın Yasaları* (El Kânun fit'Tıbb) kitabına dek hekimlik geleneği içinde doğru hekim davranışı üzerine yazılanlar geleneği sürdürdü.

Ortaçağ tıbbının başat kişilerinin çoğunlukla etkin olarak felsefeyle uğraştığını göz ardı etmemek gerekir. Bu nedenle ister saydığımız İslam hekimlerinin temsil ettiği İslam felsefesi, ister Hristiyan felsefesi (Thomas Aquinas) ya da Yahudi düşünür Moses ben Maimonides (İbn Meymun)'in konuyla ilgili yazdıkları etik konusunun hep felsefeyle ilişki içinde kaldığının göstergeleridir. Öte yandan Percival'in kullandığı *tıbbi etik* kavramının, Avrupa felsefesinde Immanuel Kant (1724 -1804) ile tepe noktasına varan ahlak/etik tartışmasının hekimlik mesleğine etkisiyle ortaya çıktığı açıktır. Percival'in etik kodları daha sonra 1847, 1903, 1912 ve 1947 yıllarında gözden geçirildi.

1815 yılında İngiltere Parlamentosu Eczacılar Yasası'nı kabul etti. Bu sağlık alanının (eczacılık, tıp) yasal olarak düzenlenmesinin başlangıcı oldu. 1847'de Amerikan Tabipler Birliği ilk etik kurallarını kabul etti, bu da büyük ölçüde Percival'in çalışmalarına dayanıyordu. Etik kurallar kökenini dinsel alandan alsa da (İslami, Yudaik, Katolik ya da Protestan) sağlık mesleklerinin uygulaması laik temele dayalı olarak güncelleniyordu. Öte yandan da bu uygulamalar sağlık alanının yalnızca etik kurallarla değil aynı zamanda hukukça da düzenleneceğinin habercileri oldu ve daha sonra bütün ülkelerde benzer yasal düzenlemeler gelmeye başladı ve meslek etiği kurallarıyla hukuk birlikte ilerlemeye başladı.

1922'de İtalyan Faşist Partisi'nin iktidara gelmesiyle başlayan, 1933'te Alman Ulusal Sosyalist Partisi'nin iktidarı ile zirveye varan Faşizm –Nazizm felaketi Avrupa'dan başlayarak insanlığın günlük yaşamında çok şeyi değiştirdi. 1933- 1945 arasında bütün Avrupa'da yaşanan yalnızca savaş, yalnızca sınıfsal ya da etnik soykırım vahşeti ile sınırlı kalmamış; hem soyarıtım (eugenia) uygulamaları, hem de insan üzerine kural tanımaz deneylerle tarih boyunca varılmış insani değerlerin hepsini yerle bir etmeyi başarmıştı.

önsöz

KIŞ 2020

İkinci Dünya Savaşı bittiğinde toplama kamplarındaki uygulamaların etkisiyle yaşanan şok geçtiğinde art arda benzer uygulamaların önlemini alma çabası öne çıktı. Nürnberg Mahkemeleri kararlarının ardından tıbbi uygulamaların bu kez Birleşmiş Milletler gibi evrensel politik birlikler, Dünya Tabipler Birliği gibi evrensel meslek birlikleri tarafından açıklanan bildirgelerle daha bağlayıcı ve daha az tartışmalı kuralların yerleştiği bir döneme geçilmiş oldu.

Birleşmiş Milletler Örgütü, İnsan Hakları Komisyonu'nun Haziran 1948'de hazırladığı ve birkaç değişiklik yapıldıktan sonra 10 Aralık 1948'de, BM Genel Kurulu'nun Paris'te yapılan 183. oturumunda kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi temel insan haklarını güvence altına almaktaydı. Bu doğrultuda Dünya Tabipleri Birliği 18. Genel Kurulu'nun 01. Haziran 1964'te kabul ettiği İnsanlar Üzerinde Yapılan Tıbbi Araştırmalarla İlgili Etik İlkeleri başlıklı *Helsinki Bildirgesi* sağlık uygulamalarının ve araştırmalarının dayandığı temel metinlerden biri haline gelmiştir. Daha sonra bu metin 1975 – 2013 yılları arasında 9 kez değiştirilerek güncellenmiştir. Bu bildirgeyi 1981 yılında Lizbon'da yapılan 34. Dünya Tabipler Birliği Genel Kurulu'nda kabul edilen *Hasta Hakları Bildirgesi (Lizbon Bildirgesi)* izlemiştir. Bu bildirge de 1995 ve 2005 yıllarında güncellenmiştir.

Dünya Tabipleri Birliği (DTB-WMA)'nin *Helsinki Bildirgesi*'nin ve *Lizbon Bildirgesi*'nin güncellemelerinde kuşkusuz Türk Tabipleri Birliği (TTB) de katkıda bulunmaktadır. Benzer biçimde TTB de etik kurallarını güncellemektedir. TTB'nin kendi kurullarıyla ve daha sonra konuyla ilgili kurumlar, hasta hakları dernekleri ile iki çalıştay yapılmış, sonuç raporları TTB 58. Büyük Kongresi'nde "TTB Etik Bildirgeler" adıyla kabul edilmiştir. Yine benzer yollarla Etik Kurallar 24 Kasım 2019'da yapılan TTB 71. Olağanüstü Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir.

Dünyanın tümü bu doğrultuda adımlar atarken (Türkiye de içinde) Avrupa Konseyi üyesi Devletler bir sözleşmeye imza attılar: İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi. Sözleşmede biyoloji ve tıp alanında hızla artan gelişmelerin bilinci; insana, hem birey, hem de insan türünün bir üyesi olarak saygı gösterilmesi gereksinimi; insan onurunu güvence altına almanın önemi; biyoloji ve tıbbın kötüye kullanımının, insan onurunu tehlikeye sokacak eylemlere yol açma olasılığı; biyoloji ve tıptaki ilerlemelerin, şimdiki ve gelecek nesillerin yararı için kullanılması gerekliliği; biyoloji ve tıbbın yararlarından tüm insanlığın yararlanabilmesi yönünde uluslararası işbirliği gereksinimi; biyoloji ve tıbbın uygulanmasında ortaya çıkan sorular ve bunların yanıtları üzerinde kamuoyu tartışması açılmasının önemi; toplumun tüm üyelerine, haklarını ve sorumluluklarını anımsatma; biyoloji ve tıbbın uygulanmasında, insan onuru ve bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bu önlemlerin alınması özellikle vurgulanmıştır. Bu sözleşme hazırlanırken önceden kabul edilmiş birçok sözleşme temel alınmıştır: İnsan Hakları Evrensel Beyanname (1948), İnsan Hakları ve Temel Hürriyetlerin Korunması Sözleşmesi (1950), *Avrupa Sosyal Şartı* (1961), *Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi* (1966), *Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi* (1966), *Kişisel Verilerin Otomatik İşlenmesinde Bireylerin Korunması Sözleşmesi* (1981), Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989).

İlk hekimlik uygulamasından bugüne gelen, sağlık yardımının iki tarafı arasındaki ilişkinin kuşkusuz ahlaki yönleri özü değişmeden sürmekle birlikte, sorun artık yalnızca hekimin bireysel sorumluluğu,

önsöz

KIŞ 2020

hekimlik meslek örgütünün üyesini denetimi boyutlarını aşmış, uluslararası bildirgelerin ve devletlerarası sözleşmelerin konusu boyutuna gelmiştir. Hekim artık günümüzde, mesleki uygulamasının her yönüyle bir insan hakları boyutu olduğunu, bu boyutun siyasal ve toplumsal yönlerini göz ardı ederek mesleğini uygulayamayacağını bilmek zorundadır. Öte yandan Percival'ın etik kurallarından bu yana geçen iki yüzyılda hekim-hasta ilişkilerindeki yakınlık azalmış, yanlış hekimlik uygulamalarına bağlı olarak hekime güven düşmüş, ilişki “babacı” hekim uygulamalarından eşit partner ilişkilerine dönüşmüş, hasta özerkliği ve kendi geleceğine kendinin karar vermesi noktasına gelinmiştir.

Genel tıpla ilgili bütün bu gelişmelerle koşut olarak ruh hekimliği bakımından da aynı süreç Dünya Psikiyatri Birliği'nin bildirgesi ve güncellemeleriyle tamamlanmıştır. Dünya Psikiyatri Birliği Genel Kurulu 25 Ağustos 1996'da *Ruh Hekimliği Uygulamasında Etik Standartlar Üzerine Madrid Bildirgesi*'ni (*Madrid Bildirgesi*) kabul etti. Bu bildirme 1999 (Hamburg), 2002 (Yokohama), 2005 (Kahire) ve 2011 (Buenos Aires)'de güncellenmiştir.

1995 yılında kurulan Türkiye Psikiyatri Derneği'nin (TPD) tüzüğündeki amaç başlıklı 2. maddesi özetlendiğinde üç ana başlık çıkar: 1- Bilim kılavuzluğunda mesleki gelişmeye katkıda bulunmak, 2- Etik kuralları belirlemek ve uygulamak, 3- Meslektaşlar arasında dayanışmayı sağlamak. Bu bağlamda derneğin kılavuz sözü “Bilim- Etik – Dayanışma” bu amaç maddesinin özüdür. TPD ilk 25 yılında mesleki yönden eğitim standartlarının ülkemizde uygulanması için etkin çalışmalar yaptı ve hala sürdürüyor. TPD Yayınları ve *psikiyatride güncel* bu yürüyüşün lokomotifidir.

Kılavuz sözün ikinci başlığı Etik alanı, ülkemizde ruh hekimlerinin mesleki uygulama ve davranışlarının hukuki ve ahlaki sınırlarının belirlenmesini gerektiriyordu. 22 Haziran 2002'de TPD 1. Olağanüstü Genel Kurulu'nda tartışılıp kabul edilen Ruh Hekimliği (Psikiyatri) Meslek Etiği Kuralları bu yöndeki yoğun çabaların ürünü oldu. Türkiye Psikiyatri Derneği'nin kuruluşundan sonra gerçekleştirdiği en önemli ekinliklerinden biri, belki de en önemlisiydi. Kabul edilen 3. kez hazırlanmış metindi. İlk taslak ülke çapında yapılan toplantılarla iki kez elden geçirilmişti. Aradan geçen 18 yılda belirlenmiş etik sınırların herhangi bir yaptırım olmadan bile mesleki davranışı değiştirdiğini gözledik. Aradan geçen zamandaki gelişmelere ayak uydurmak Ruh Hekimliği Meslek Etiği Kuralları'nın da güncellenmesi gerekliliği konuşulmaya başlandığına göre, artık bu yönde adımlar atılmaya başlanması beklenebilir.

Psikiyatride Güncel (PG) dergisinin şimdiye kadarki sayıları kılavuz sözün ilk sözcüğü (*Bilim*) kapsamındaydı. Bu sayının konusu *Psikiyatri Uygulamasında Etik: Kurallar ve Sınırlar* olarak seçildi. Zaman içinde gerçekleşen olumlu gelişmelerle birlikte etik ilkelerin çeşitli alt başlıklarda ayrıntılandırılması, güncellenmesi ve etik duyarlılığın canlı tutulması amaçlandı.

Tıbbi uygulamada, özellikle psikiyatride hasta ile hekim arasındaki ilişkinin bilgi ve gereksinimler yönünden eşit olmadığını (asimetrik) unutmamak gerekir. Bu ilişkide hekimin varlık amacı hastadır. Hastanın hekim için var olduğu biçiminde kurulmuş bir ilişki etik yönden sorunludur. Ekonomik, akademik, cinsel doyum ya da benlik doyumu gibi hasta yararı dışındaki yararlar doğrultusunda hastanın durumuna uygunsuz endikasyonlarla düzenlenmiş tedaviler hasta-hekim ilişkisinin sınırlarının dışına taşmak anlamına gelir.

önsöz

KIŞ 2020

Sağlıkta Dönüşüm Programı ile ülkemizde hekimlik uygulaması büyük oranda değişikliğe uğramış, gelişen tıbbın gereklerine uygun takım çalışmasının, meslektaş dayanışmasının yerini performans artışı ve bireysel kazanımları almıştır. Tıbbi uygulamalar meslek eğitiminde öğrendiklerimiz, deneyim, vicdani kanaati ya da literatür bilgileri yerine geri ödeme kurumlarının (Sosyal Güvenlik Kurumu, özel sigortalar, banka sandıkları) SUT gibi genelge ve puanlamalarına göre yapılar hale gelmiştir. Performans artırımı için gerçeğe uymayan, maddi çıkar sağlamaya yönelik tanı ve tedavi kodu girişi gibi etik ihlaller bulunmaktadır. Bunun yanında iyi niyetli olarak hastanın ilacını alabilmesi, tedavisini olabilmesi gibi farklı tanı kodlarının girilmesi de hekimin ve hastanın karşısına sorun olarak gelebilmektedir. Örneğin hastanın günlük sorununun çözülmesi için verilen düşük doz antipsikotik ilaç için girilen Bipolar Duygudurum Bozukluğu, Psikotik Bozukluk gibi tanıları daha sonra sürücü belgesi başvurusunda veya işe girişte hastanın karşısında bir soruna dönüşebilmektedir. Elbette bu tanıların adli psikiyatrik bir değerlendirmede bu kez hekimin önüne bir sorun olarak da gelebileceği de düşünülebilir.

Değerli meslektaşlarımız,

Bu sayıda meslektaşlarımız Yasemin Koçyiğit ve Hasan Karadağ “Günümüz Türkiye’sinde tedavi kurumlarında (poliklinikler ve yataklı birimlerde) sık görülen ya da olası etik ihlaller ve çözüm önerileri”, Hüseyin Soysal “Psikiyatri uzmanının hastaları ile ilişki etiği”, Peykan Gençoğlu-Gökalp “Psikoterapide etik”, Menekşe Sıla Yazar “Konsültasyon liyazon psikiyatrisinde başlıca etik konular”, Halis Ulaş “Psikiyatride ilaç endüstrisi ile ilişkilerin etiği”, Amber Alix Özhan ve Fatih Öncü “Basın, sosyal medya ve diğer dijital ortamlarda (telepsikiyatri) psikiyatri etiği”, Orhan Murat Koçak “Bilim ve etik” yanında Tıbbi Etik alanından M. Cumhur İzgi “Savunmacı Tıp: Bir Etik Değerlendirme” başlıklarında değerli çalışmalarını bizimle paylaştılar.

Bu sayının hazırlanmasında sabırla emeği geçen yardımcı yayın yönetmenlerine, çalışmalarıyla büyük destek veren yazarlarımıza emekleri için teşekkür ederiz.

Saygılarımızla

M. Sezai Berber, Mustafa Sercan

İçindekiler

KIŞ 2020

Bu Sayının Konusu:

Psikiyatri Uygulamasında Etik: Kurallar ve Sınırlar

■ Önsöz	III
■ Savunmacı tıp: Bir etik değerlendirme <i>M. Cumbur İzgi</i>	1
■ Bilim etiği <i>Orhan Murat Koçak</i>	14
■ Ruh hekiminin hastaları ile ilişki etiği <i>Hüseyin Soysal</i>	24
■ Günümüz Türkiye'si tedavi kurumlarında (poliklinikler ve yataklı birimlerde) sık görülen ya da olası etik ihlaller ve çözüm önerileri <i>Yasemin Koçyiğit, Hasan Karadağ</i>	34
■ Psikoterapide Etik <i>Peykan Gençoğlu-Gökalp</i>	46
■ Psikiyatride ilaç endüstrisi ile ilişkilerin etiği <i>Halis Ulaş</i>	53
■ Basın, sosyal medya ve diğer dijital ortamlarda (telepsikiyatri) psikiyatri etiği <i>Amber Alix Özhan, Fatih Öncü</i>	62
■ Konsültasyon liyezon psikiyatrisinde başlıca etik konular <i>Menekşe Sıla Yazar</i>	75